

[H. C. Toff.]

med at vi ønsker den friere adgang til salg af ejendomme under 5 ha af den bedste jord, har jeg også givet udtryk for, at vi gerne ville medvirke til, at andre mindre ejendomme fik en fortrinsstilling ved salget, hvis de ville betale samme pris, som ejeren af en anden, nærliggende ejendom ville give for den, og betinget af, at der efter sammenlægningen ville kunne skabes en ejendom på mellem 10 og 20 ha af den bedste jord. Med andre ord, ejere af ejendomme, der efter sammenlægningen havde mindst 10 ha og højst 20 ha, ville da få en fortrinsret fremfor ejerne af større ejendomme.

Ved landbrugsforpligtelsens bortfald åbnes der fuld frihed i tilrettelæggelsen af driften, herunder ret til bortleje af hele eller dele af arealet og ret til fri indretning af bygningerne. Den ældre medborger kan frit sælge jorden og blive boende i det hus, hvor han har øvet sin livsgerning, og hvor børnene er vokset op, hvis han ønsker det. Den yngre ejer kunne lettere sælge ejendommen — måske afstå bygningerne til en anden, måske til en lønmodtager, jorden kunne bortsælges til en anden ejendom, og ved denne mere liberale politik kunne han opnå en større pris, så han fik flere midler til at erhverve en større ejendom for.

Det her fremførte er bevæggrundene for den jordpolitik, vi har ført, som jeg mener er i overensstemmelse med tidens udvikling, og som vil være sammenfaldende med de ønsker, mange mindre jordbrugere har i dag — ikke mindst de, der på nuværende tidspunkt eller i den nærmeste fremtid ønsker at afstå deres bedrifter og ikke kan finde købere til dem. Det er et frivilligheds princip, der arbejdes med: ingen, som ikke ønsker det, skal have landbrugsforpligtelsen fjernet fra ejendommen; ingen, som ønsker at bevare den mindre ejendom, som den er, skal på nogen måde forhindres deri.

Mange vil måske have fået den opfattelse — det er mit indtryk — at så frie muligheder åbnedes der gennem den betænkning, som landbokommissionens flertal afgav, men sådan er det ikke. Flertallets indstilling og ministerens forslag går ud på dette, at ejendomme under 5 ha af den bedste jord kan sammenlægges med en anden mindre ejendom, når der efter sammenlægningen ikke bliver over 12 ha af den bedste jord,

dog under særlige omstændigheder op til 15 ha. Når man vil fastlægge en grænse, så er denne for snæver; man burde i det mindste være gået op til 20 ha som den frie sammenlægningsgrænse. De regler, man har fastsat, er jo næsten ikke mere vidtgående end dem, der er mulighed for at oprette et statshusmandsbrug efter i dag, idet der i statshusmandslovens § 58 gives adgang til, at en mindre ejendom kan sammenlægges med en anden ejendom, når den efter sammenlægningen ikke bliver over 15 ha middelgod jord, uanset hvad der stod i landbrugsloven, som nu ændres. Det vil vist heraf fremgå, at det ikke er den store historiske begivenhed, man kan læse i landbokommissionens betænkning; der er næsten kun tale om en ajourføring af den lovgivning, folketinget gennemførte for 2 år siden ved ændring af statshusmandsloven.

Det andet forslag til ændring, ministeren stiller i overensstemmelse med flertallets indstilling, drejer sig om hovedparcellers mindstestørrelse, hvilket vil sige mindstestørrelsen, en ejendom kan nedstykkes til uden særlig tilladelse. Her har man sat grænsen til 15 ha af den bedste jord. Den efterspørgsel efter statshusmandsbrug, der har været i de seneste år — den har år for år været faldende, og der har i de seneste år end ikke været 100 årlig, der ønskede at erhverve en sådan ejendom med op til 15 ha middelgod jord — er udtryk for, at denne størrelse på en ejendom ikke er eftertragtet på grund af det lille areal, for lånebetingelserne er jo favorable. Det må på denne baggrund være forkeret undtagen i særlige tilfælde at udstykke en ejendom til denne brugsstørrelse. Nedstykningsgrænsen burde være sat højere, og de større ejendomme burde ikke uden under særlige omstændigheder kunne nedstykkes med mere end en fjerdedel af deres nuværende areal.

Vi har gennemlevet adskillige årtier, hvor jordlovgivningen i Danmark tilstræbte at skabe mange selvstændige virksomheder; men vi må nu med den tekniske udvikling, der er i fuld gang, erkende, at alt er undergivet forandringens ubønhørlige lov. Det er ikke muligt med baggrund i følelser og ideelle tanker at fastholde en lovgivning med dette mål. Vi må forandre, gøre det muligt, for at det grundlæggende erhverv i